

SERIE

BABYOPVANG KAN NÓG BETER

'Ga zelf spelen, daar leer je van'

De educatieve kwaliteit voor nul- tot tweejarigen kan beter, blijkt uit de Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang (LKK). Daarom schreven Sardes en de Universiteit Utrecht een handreiking voor pedagogisch medewerkers. In deel drie van deze serie: ondersteunen van exploratie en spel. Deskundige Marije Magito geeft commentaar.

TEKST CARLA OVERDUIN
FOTO MARIIA NAZAROVA/ADOBESTOCK

Hoe ondersteun je exploratie en spel bij jonge kinderen? Het LKK-onderzoek wijst uit dat dit gemiddeld beter lukt bij baby's dan bij dreumesen. Als een groep meer baby's telt, bieden pedagogisch medewerkers minder mogelijkheden aan de oudere kinderen. Het stimuleren van ontdekken en spelen gaat bij dreumesen ook minder goed in horizontale groepen.

VERGETEN GROEP

'Dreumesen zijn een beetje een vergeten groep', zegt Marije Magito. 'Er is weinig erkenning voor de ontwikkelingsfase van 13 maanden tot tweeënhalf jaar. Er is ook spraakverwarring. Ouders en zelfs pedagogisch medewerkers noemen een kind vanaf dat het loopt al peuter. Erken ook de

dreumesfase: het kind gaat lopen en een nieuwe wereld gaat open. Als de motorische vaardigheden groeien, verandert de interactie met de omgeving.

Laat het kind op ontdekking gaan, is het advies in de handreiking. Jouw rol: trigger de aandacht van het kind op dingen die verder weg zijn en op wat er gebeurt: 'Zie je dat, de toren valt om'. Bied dreumesen vooral voldoende ruimte. Uiteraard moeten baby's daarbij ook hun eigen veilige ruimte houden.'

TIP 1: wees betrokken bij spel of activiteiten

Dreumesen willen ergens op of onder kruipen om op ontdekking te gaan. Observeer dit goed en grijp alleen in als dit echt nodig is. Zorg dat dreumesen risico's

kunnen nemen. Uiteraard zonder dat hun eigen veiligheid of die van andere kinderen in gevaar komt.

Marije: 'Dreumesen zijn motorisch nog niet handig. Ze maken grote bewegingen en kunnen anderen in de weg zitten. Geef ze ruimte. Op de groep kan je een kruip-tunnel gebruiken of bergen kussens. Beter nog: ga van de groep af, naar de centrale hal, een gymzaal of naar buiten. Daar kunnen ze goed oefenen en stretchen.'

TIP 2: bied ervaringen aan

De eerste stap in het ondersteunen van exploratie is zorgen voor een divers aanbod in materiaal. Activiteiten aanbieden gaat makkelijker als je ze van tevoren voorbereidt en inplant. Een bus scheerschuim is zo gepakt als deze al klaarstaat. Marije: 'Vorbereiden en plannen is prima, maar het moet geen dogma zijn. Er is niets vervelender voor een kind dan lekker spelen en dan ineens moeten stoppen, omdat er iets anders op het programma staat. Gebruik niet alleen divers, maar vooral ook open-einde-spelmateriaal. Veel pedagogisch medewerkers vinden het lastig te bedenken wat ze daarmee aan moeten. Daarom is mijn tip: ga zonder kinderen met collega's op de grond zitten en ga zelf spelen. Benoem wat je ziet: dit zijn veel of weinig gordijnringen, dit blokje past in dit doosje. Dat zelf spelen voelt even raar, maar is erg leuk en je ziet de kwartjes vallen. Je wakkert niet alleen het kind in jezelf aan, maar je leert ook het spel en kunt dan beter begeleiden.'

TIP 3: spelmateriaal binnen bereik

Leg bij baby's spelmateriaal in de buurt. Zie je dat de baby veel interesse heeft in één van de materialen, help dan door het aan te geven of dichterbij te leggen. Of leg het juist nét buiten bereik, zodat ze worden uitgedaagd om ernaar toe te bewegen. Speelgoed voor dreumesen kun je opbergen in lage open schappen, mandjes of kratten. Laat ze zelf speelgoed kiezen. Dit bevordert de zelfstandigheid. Marije: 'Ik ben zelf geen voorstander van

Ook opruimen is een activiteit, steek daar tijd en energie in'

het aanreiken van spelmateriaal aan baby's. Daarmee maken we ze afhankelijk van ons. Bakken zijn inderdaad geweldig om leeg te gooien en weer te vullen met ander materiaal. Dreumesen zijn echte verzamelaars en schooieren graag door de groep met mandjes en tasjes met spulletjes erin. Tweedehands handtassen zijn hiervoor uitermate geschikt. Bied materiaal geordend aan. Dus liefst transparante bakken met óf blokjes óf autootjes óf duplo, niet door elkaar. Je kunt ook een foto van het materiaal printen en op de bak zetten, dan is het herkenbaar. Overdaad schaadt, dus bied niet te veel tegelijk. Ook opruimen is een activiteit, steek daar tijd en energie in. Zo leren kinderen sorteren. Dreumesen vinden het heerlijk om je te helpen, en met een opruim liedje wordt het zelfs een feestje.'

TIP 4: materiaal voelen

Jonge kinderen ontdekken veel verschillende structuren en materialen. Denk bij baby's niet alleen aan een knuffeldoekje, maar juist ook aan een groot zacht tapijt. Voor dreumesen zijn water en zand heel aantrekkelijk. Zand glijdt door je vingers, je kunt het ergens in doen, er iets van maken en het omhoog gooien. Water kan je ergens in doen en weer laten uitstromen, je kunt er iets op laten drijven en er iets in laten zinken. Water en zand samen geeft weer een andere combinatie. Of experimenteer met rijst of linzen in een grote bak. Bied ook meerdere lege dozen of bakken aan. De mogelijkheden hiermee zijn eindeloos. Baby's kunnen ze pakken en schuiven. Dreumesen kunnen ze stapelen en verzamelen. Zorg ook voor voldoende kleinere materialen, zoals houten gordijnringen, dennenappels, lepeltjes of pittenzakjes. Marije: 'Denk goed na over wat, hoe en waar je materiaal aanbiedt. Een isolatiede-

ken uit de EHBO-kist is zilverkleurig, reflecteert, knispert. Bied zulk materiaal gericht en gedoseerd aan, want het geeft veel prikkels. Wees creatief met natuurlijke materialen zoals dennenappels en bladeren of keukenmaterialen, zoals vergieten en plastic bakjes. Pvc-buizen zijn prachtig constructiemateriaal voor wat oudere kinderen. Dat is geen goedgekeurd speelgoed, dus onderzoek vooraf op welke manier je het veilig kunt gebruiken.' <

'KRIK HET OPLEIDINGS-NIVEAU OP'

Er wordt nogal wat gevraagd van een pedagogisch medewerker bij het begeleiden van kinderen in het spel. Marije Magito: 'Je moet goed inzicht hebben in hoe kinderen zich ontwikkelen, de fases bij het kind herkennen en daarop inspelen met activiteiten die daarbij aansluiten. Dat vraagt een enorme flexibiliteit en creativiteit. Een voorbeeld: als je wilt tekenen met nul- tot tweejarigen geef je de baby gekleurde yoghurt die ook in hun mond mag terechtkomen, de dreumes krijgt dikke waskrijtjes en de oudere dreumes van bijna drie vindt het heel stoer om al met echte potloden te kleuren. Ik vind dat pedagogisch medewerkers meer training op dit gebied mogen krijgen.'

FOTO: RUDI WELLS

WIE IS MARIJE MAGITO?

Marije Magito (54) is directeur van het Jonge Kind Centrum en werkt daarnaast als specialist Jonge Kind bij de CED-Groep.